

Emil besøger Julie og dyrevennerne

Udgivet af Dyrefondet.

Udleveres gratis til eleverne i 1. klasse på landets skoler. Bogen er beregnet til undervisning i 1. klasse.

Doneret af dyreværnsorganisationen Dyrefondet.

Tak til Nordisk NaturGrafik for at stille deres
billeder til rådighed i denne bog.

Ansvarshavende: Vibeke Haslund, Dyrefondet.

ISBN 978-87-981402-5-2

Dyrefondet

Trykoplæg: 50.000

Tryksted: KLS Grafisk Hus

Denne tryksag er produceret CO₂-neutralt

3. udgave, 1. oplag 2014

© 2014 Dyrefondet

Forord

Kære skolelærer

Denne bog henvender sig til 1. klasse og er starten på et spændende undervisningsforløb om familiedyr, bondegårdsdyr og naturens dyr. Igennem en løbende fortælling får børnene sjove staveopgaver, pusleopgaver, talopgaver og små debatopgaver. Til bogen hører en lærervejledning, så du let kan integrere forløbet i din undervisning eller i et tværfagligt samarbejde med dine kollegaer. Se også www.dyrefondet.dk – her er mulighed for at supplere med sjove spil og interaktive opgaver, der relaterer sig til dyrevelfærd.

Kære børn

Har I nogensinde talt hundesprog med en hund? Må man løfte en kattekilling i nakken, og ved I hvordan, man kan kende en glad gris? Hvis ikke, så gør jer klar! For lige om lidt skal I med på en super spændende sommerferie - midt i skoletiden! Historien begynder i Solby, hvor Emil holder sommerferie hos sin faster Julie, der er dyrlæge. Emil møder en masse af Solbys dyr, der bor og lever meget forskelligt. Han oplever også, at ikke alle dyr har det lige godt, og sammen med ham finder I ud af, hvordan I selv hver dag kan hjælpe dyr til at leve et bedre liv. Du kan også finde film og sjove spil på www.dyrefondet.dk – din lærer eller dine forældre vil sikkert gerne hjælpe dig med at finde dem.

Hvorfor skal man være god ved dyr?

Har I tænkt over, hvorfor man skal være god ved dyr? Og hvordan er man egentlig god ved dyrene?

Kort sagt kan man sige, at vi skal være gode ved dyrene, fordi de er gode ved os.

Engang for mange tusinde år siden levede vi mennesker på mange måder ligesom vilde dyr. Vi boede i huler, vi spiste de dyr, vi kunne fange, og vi samlede bær og grøntsager i naturen – fuldstændig ligesom dyrene gjorde.

Men så fandt vi ud af, at vi kunne styre naturen. Vi begyndte at indfange vilde køer, grise, får og heste, som skulle give os kød, mælk, uld og skind og arbejde for os. Vi spurgte aldrig dyrene, om de ville hjælpe os eller give os mad og skind til tøj, men de hjalp os alligevel, for dyr kan ikke sige nej på samme måde, som vi kan.

Nogen gange glemmer mennesker, at dyrene kan blive bange, glade, vrede og ensomme. Måske glemmer vi dyrenes følelser, fordi vi ikke forstår deres sprog? Og det er ærgerligt, for det er faktisk både nemt og sjovt at lære dyrenes sprog! Prøv selv sammen med Julie og Emil her i bogen.

Er store dyr vigtigere end små dyr?

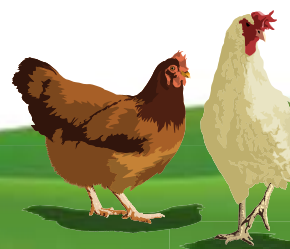
Mennesker er nogle gange sødere ved store dyr end små dyr. Måske har I prøvet at træde på en myre med vilje, men I ville nok aldrig sparke til en kanin, vel?

Måske er vi sødere ved større dyr, fordi vi forestiller os, at små dyr er for små til at kunne tænke eller føle noget. Men selv om f.eks. en regnorm er meget lille, har den stadig lige så meget ret til at bo her på vores fælles jord, som vi mennesker har.

Faktisk er regnormen en vigtig lille fyr, der hjælper både planter og dyr til at kunne klare sig godt. Vidste I f.eks., at når regnormen laver små gange i jorden, så kan planterne gro endnu bedre. På den måde får både mennesker og dyr større og bedre planter og grøntsager, som vi alle sammen kan spise. Regnormen har derfor en vigtig opgave at udføre.

Spil med Simba

Prøv de sjove spil på www.dyrefondet.dk, hvor du kan lære mere om, hvordan man er god ved dyrene, og se hvordan hunden Simba reagerer, når du leger med den. Du kan også se små film med hvert af dyrene fra bogen.

Indhold

Her er Julie og Emil	side	6
Familiedyr og heste	side	9
Hvordan siger man "hej" på hundesprog?	side	10
Hvor sover fisk om natten?	side	12
Kittes kattekillinger	side	14
Marsvinet, der var for tykt	side	16
Emils første ridetur	side	18
Kaninerne, der blev uvenner	side	20
Bondegårdsdyr	side	23
Frederik får et får	side	24
En glad gris	side	26
Koen Karen får tvillinger	side	28
Hvad giver dyrene os?	side	30
Naturens dyr	side	33
Hvem har været på besøg?	side	34
Kom frit frem ræv og rådyr!	side	36
En ven - et lille egern	side	38
Dyrene i byerne	side	40
Her kan du komme tæt på dyrene i byen	side	42

1. Her er Julie og Emil

Børnenes læseafsnit

Her er Julie. Hun er dyrlæge på landet.
Her er Emil. Han bor i byen.
Emil skal på ferie hos Julie.

Bed din lærer læse højt

Julie bor i en lille by, der hedder Solby, som ligger langt ude på landet. Julie er dyrlæge. Ved I hvad en dyrlæge laver?

I har sikkert prøvet at være hos jeres egen læge, ikke? Måske har I fået et lille stik, eller lægen har kigget i jeres øre. Sådan gør dyrlægen også, men kun på dyrene! Julie sørger for, at både familiedyr, bondegårdsdyr og naturens dyr i Solby er raske og har det godt. Familiedyr bliver ofte kaldt for "kæledyr", men her vil vi kalde dem for familiedyr. De bor jo hos en familie, og derfor er de også en del af familien.

Julies bror har en søn, der hedder Emil. Han er 6 år gammel. Emil bor normalt i en stor by, hvor der ikke er særlig mange dyr. Emil har ikke set en rigtig bondegård før. Kun i fjernsynet. Men nu er det ferie, og Emil er for første gang blevet inviteret på sommerferie hos Julie! Hele sommeren skal han møde en masse dyr og hjælpe med at passe på dem.

Ved du, hvad en dyrlæge er?

- Man bliver dyrlæge ved at studere på universitetet i 5½ år.
- Når man læser til dyrlæge, lærer man, hvordan dyrene lever, og hvordan de opfører sig. Man lærer også om dyresygdomme, og hvordan man behandler syge dyr.
- Når man er ved at være færdig med sin uddannelse som dyrlæge, skal man bestemme sig for, om man vil blive særlig dygtig til at arbejde med familiedyr, bondegårdsdyr eller på et slagteri.
- Selvfølgelig kan man også arbejde mange andre steder, når man er dyrlæge. Kender I nogen, der er dyrlæge?

Julies råd

Få en voksen til at ringe til det nærmeste dyreværn, hvis I har mistanke om, at et dyr ikke har det godt.

Opgaver:

1. Snak i klassen:

Hvad er forskellen på familiedyr, naturens dyr og bondegårdsdyr?

2. Hvilke dyr er familiedyr, naturens dyr og bondegårdsdyr?

Tegn streger til dyrene fra huset, naturen og bondegården.

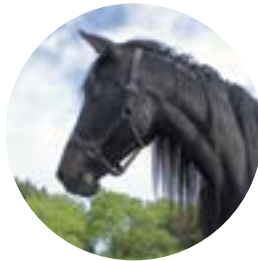
Hus

Natur

Bondegård

Tegn, hvor du bor.

A large empty rectangular box with an orange border, intended for a drawing or map.

Familiedyr og heste

2. Hvordan siger man "hej" på hundesprog?

Børnenes læseafsnit

Idas hund hedder Simba.

Når Ida kommer hjem fra skole, logrer og gør Simba. Hvad vil Simba fortælle Ida?

Bed din lærer læse højt

En dag besøger Julie og Emil Ida og hendes familie, der har hunden Simba. Ida har lagt mærke til, at det er som om, Simba tit forsøger at fortælle hende noget. Men Ida forstår ikke hundesprog. Måske kan Julie hjælpe!

Julie forklarer, at alle hunde taler "hundesprog" - og faktisk kan man godt lære at tale "med" dem! Har I f.eks. set en hund logre med halen, én, der stikker halen ind imellem benene eller en hund, der smider sig på ryggen med benene i vejret? Det er alt sammen hundesprog. Ida og Emil løber straks ud i haven for at tale med Simba. Prøv at se på billederne på næste side - kan I hjælpe Ida og Emil med at forstå Simba?

Spil med Simba

Prøv det sjove hunde-spil på www.dyrefondet.dk og se, hvordan hunden reagerer, når du leger med den.

Hvad ved du mon om hunde?

- Man siger, at ét menneskeår er det samme som syv hundeår. Det betyder, at en hund, der er et år gammel, på en måde er lige så gammel, som et menneske der er syv år gammelt.
- I Danmark bor der ca. 560.000 hunde. Det betyder, at cirka hver fjerde familie har en hund. Hvor mange i jeres klasse har hund?
- En hund hører meget bedre end os mennesker. Hvis du har en hund, kan den sikkert kende lyden af jeres bilmotor mellem andre biler, der er helt magen til!
- Du må ikke forstyrre en hund, der spiser. Du må heller ikke forstyrre en hund, der ligger og sover, selv om den sover meget hver dag.

Julies råd

Gå aldrig alene hen for at klappe en fremmed hund eller en hund, der står i snor. Hunden kan blive bange og bide fra sig, fordi den ikke kender dig.

Opgaver:

1. Snak i klassen:

Mange hunde har et arbejde ligesom mennesker. Kan du komme i tanke om nogle hundejobs?

Politihund

Jagthund

Hyrdehund

Redningshund

Førerhund

2. Hunde siger meget med deres krop

Kan du se, hvad hunden siger? Find det rigtige ord.

Bange

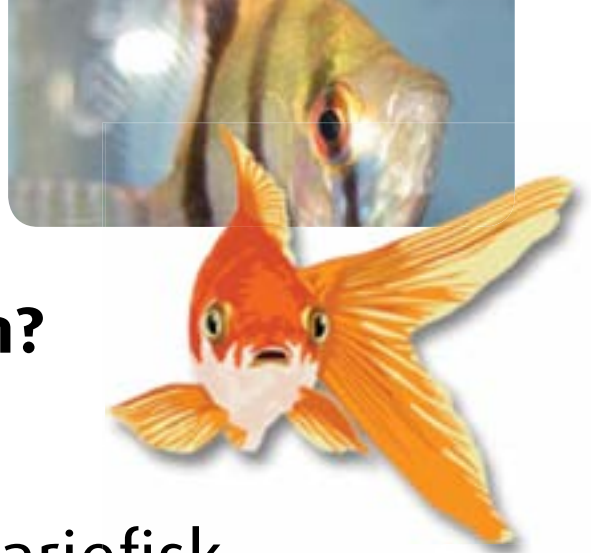
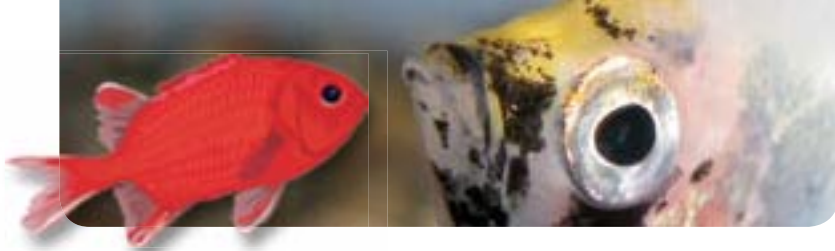
Glad

Kælen

Vred

Legesyg

3. Hvor sover fisk om natten?

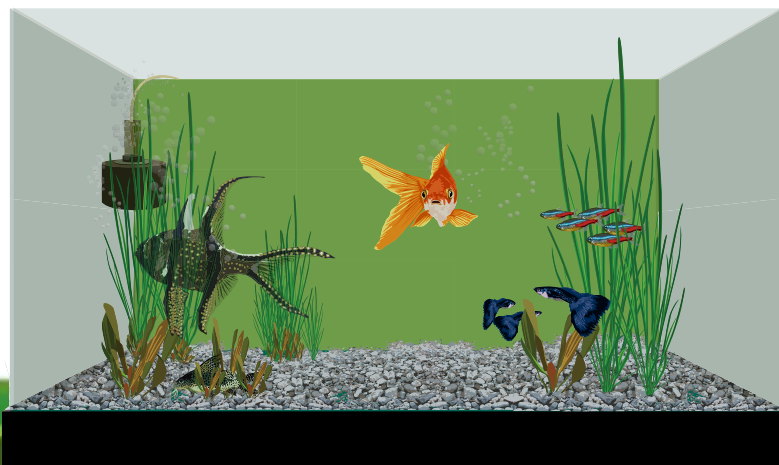
Børnenes læseafsnit

Frejas familie har fået akvariefisk.
Men sover fisk om natten?
Julie fortæller Freja, hvordan fiskene bor.

Bed din lærer læse højt

Julie er gode venner med Freja og hendes mor og far. Da Freja og hendes familie får et fint, nyt akvarium, kommer Julie og Emil forbi for at give familien gode råd om at passe fiskene rigtigt. Freja er bekymret for, hvor fiskene skal sove! Men Julie forklarer, at fisk slet ikke behøver en seng, sådan som mennesker. Når fisk sover, står de bare helt stille i deres akvarium. Måske gemmer de sig bag ved en sten eller en plante. Og så sover de altid med åbne øjne! Kan I sove med åbne øjne?

Hvad ved du mon om fisk?

- Ligesom mennesker kan fisk både se, høre, lugte, føle og smage. Men fisk kan én ting mere.
- Fisk kan sanse mere end mennesker. De har nemlig noget, man kalder en sidelinje - en slags radar, som løber fra hovedet til halen. Med sidelinjen kan de mærke, om der er andre fisk eller ting i vandet. Fisk bruger f.eks. sidelinjen til at mærke, hvor væggen i akvariet er, så de ikke svømmer ind i glasset.
- Mange fisk kan godt lide at få levende foder, de selv skal fange. Det kunne f.eks. være myggelarver, bananfluer eller dafnier.

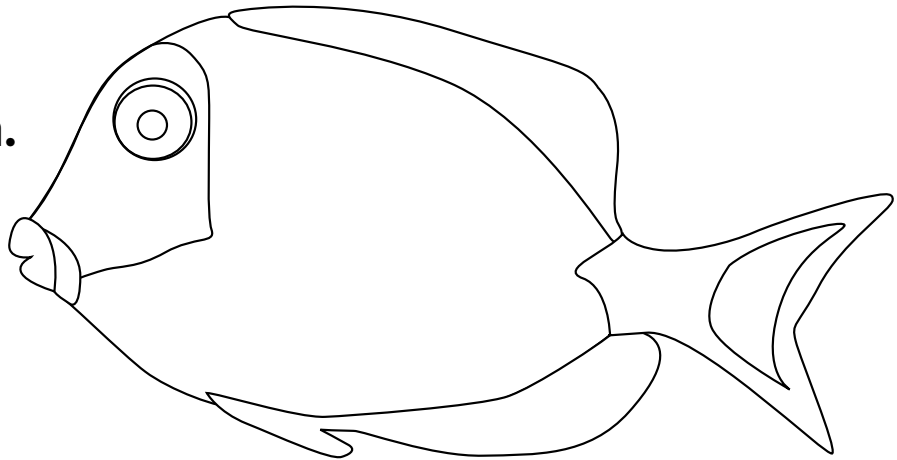
Julies råd

Det er vigtigt, at akvariefisk har god plads i deres akvarium, ellers kan de ikke vokse normalt.

Opgaver:

1. Farvelæg fisken.

2. Hvor sover dyrene?

Sæt pile fra dyrene til det rigtige billede af, hvor dyrene sover.

4. Kittes kattekillinger

Børnenes læseafsnit

Emil kan høre en lyd på loftet!
På loftet finder han katten Kitte.
Kitte har fået et kuld killinger!

Bed din lærer læse højt

En morgen hører Emil en kradselyd oppe på Julies loft! Han skynder sig ud af sengen og op på loftet. Og dér, bag nogle gamle brædder i en lille hule af gammelt tøj, ligger Julies kat Kitte og kigger med meget store øjne! Og hun er ikke alene. "Kitte, du har fået børn!" siger Emil. For dér bag Kitte ligger nogle små, bløde killinger!

Emil og Julie går straks i gang med at lave en seng til Kitte og hendes killinger. Den skal være så stor, at Kitte kan ligge ned, mens killingerne drikker mælk hos hende. Den skal også have en kant, så killingerne ikke falder ud, for de kan ikke se endnu.

Emil og Julie rydder op i hele huset, så der ikke ligger ting, som f.eks. ledninger og kabler, som killingerne kan komme til skade med. Desuden skal toiletlåget hele tiden være slået ned, så killingerne ikke kan falde ned i toilettet og drukne. Emil og Julie husker også, at vinduerne skal holdes lukkede, så killingerne ikke falder ud af vinduet.

De næste 12 uger skal killingerne bo hos Julie og Kitte. Først derefter er de gamle nok til at komme væk fra deres mor og flytte ind hos nye familier. Men Julie vil allerede nu i gang med at finde nogle gode familier, der gerne vil have en kattekillling.

Hvad ved du mon om katte?

- Katten er i familie med tigere, løver og pumaer!
- Hvis kattens hale står direkte i vejret, er den glad. Slår halen fra side til side, er det en advarsel, og stikker den halen mellem benene, er katten usikker.
- En kat kan sove omkring 16 timer i døgnet. Den har brug for at sove meget. Lad katten være i fred, når den sover. Du kan kæle og lege med den, når den er vågen.
- En kattekillling fødes med lukkede øjne. Først når killingen er 7-10 dage gammel, begynder den at kunne se. Man skal ikke tage en killling væk fra sin mor eller sine søskende, før den er 12 uger gammel.

Julies råd

Du må ikke løfte en killing i nakkeskindet, selv om kattermor gør det. Løft forsigtigt killingen med en hånd under forbenene og en hånd under bagbenene.

Opgaver:

1. Kan du tælle, hvor mange killinger Kitte har fået?

Farvelæg det rigtige tal.

2 4 6

2. Hvad hedder dyrenes børn? Prøv selv at skrive ordet på stregerne nedenunder.

Hund

Hvalp

_____

And

Ælling

_____

Hest

Føl

_____

Får

Lam

_____

5. Marsvinet, der var for tykt

Børnenes læseafsnit

Musse er et marsvin.

Nu er Musse blevet alt for tyk!

Julie skal hjælpe Musse med at tabe sig.

Bed din lærer læse højt

Musse er et lille brunt og hvidt marsvin. Hele sommeren bor Musse sammen med et andet marsvin i et bur ude i haven hos Mads og hans familie. Men nu er Musse blevet for tyk, og det er ikke sundt for marsvin!

Julie og Emil besøger Musse for at finde ud af, hvorfor han er så tyk, og hvordan han kan tabe sig. "I giver Musse alt for meget mad," siger Julie.

"Marsvin elsker at spise, og de stopper ikke, selv om de er mætte. Musse skal kun have meget lidt marsvinblanding, meget hø og grøntsager fra nu. Kål og gulerødder, det kan den godt lide. Musse skal også selv finde noget af sin egen mad, så han får lidt motion. Og så er det vigtigt, at marsvin får c-vitamin.

I kan lave en lille indhegning i haven, så kan han løbe rundt og finde mælkebøtter og græs."

Det synes Mads er en rigtig god idé, og sammen med sin far og Emil går han straks i gang med at bygge en sikker lille indhegning.

Hvad ved du mon om marsvin?

- Marsvin kan blive op til 6 år gamle.
- Marsvin ser ikke så godt, men de hører meget bedre end mennesker.
- Marsvin taler med hinanden ved at lave små kluklyde.
- Hvis marsvinet lærer dig godt at kende, kan det finde på at lave en høj pibelyd, når det hører dig. Det er samme lyd, som ungerne laver, når de kalder på deres mor.
- Marsvin har brug for at spise hø og grøntsager for ikke at få ondt i maven. De skal også altid have frisk vand i buret.
- Der findes også et andet dyr, man kalder marsvin. Det er en lille hval, som lever i havet.

Julies råd

Løft aldrig et marsvin i nakken. Hold det med begge hænder om hele kroppen og støt det om bagkroppen.

Opgaver:

1. Har du et familiedyr? Eller kender du ét, du godt kan lide?

Tegn et familiedyr du kan lide.

2. Hvad er dyrenes livretter?

Tegn streger fra dyrene til deres livret.

6. Emils første ridetur

Børnenes læseafsnit

Emil er lidt bange for heste.
Men så møder han hesten Lotte.
Emil prøver at ride på Lotte.

Bed din lærer læse højt

I Solby er der en lille rideskole. En dag skal Julie og Emil ud til rideskolen for at vaccinere hestene. Emil er lidt bange for heste. Han har hørt, at de nogle gange sparker. Julie forklarer, at heste som regel kun sparker efter andre heste eller mennesker, hvis de bliver bange. "Derfor skal man aldrig stå bag ved en hest – den kan nemlig ikke se bag sin egen rumpe," siger Julie.

Så kommer ridelæreren Ebbe ind i stalden. "Hej Emil! Vil du prøve en ridetur på Lotte?" spørger Ebbe. Lotte er en broget pony, og da Ebbe viser Emil, hvordan man rækker en åben håndflade frem mod Lotte, snuser og pruster den til hånden. "Det er Lottes måde at sige "Goddag" på," siger Ebbe.

Lotte får sadel og hovedtøj på, og Ebbe trækker hende ud på ridebanen og hjælper Emil op. "Mange tror, man skal hugge hælene i hesten og rykke i tøjlerne for at styre den, men det gør bare ondt på den," forklarer Ebbe. "Lotte kan mærke alt, hvad du gør, så du kan faktisk styre hende bare ved at presse lidt med benene og læne dig lidt mod den vej, du vil have hende til at gå". Emil prøver, og Lotte drejer. "Jubii, Lotte forstod mig", jubler Emil. "Ja, når man forstår hestens sprog, virker de ikke så farlige, vel?" siger Ebbe.

Hvad ved du mon om heste?

- Normalt bliver heste omkring 25 år. Verdens ældste hest blev 62 år.
- Hun-hesten hedder en hoppe, han-hesten hedder en hingst, og børnene hedder føl.
- I naturen spiser heste græs, urter og grene. Rideheste fodres bl.a. med fuldfoder og hø. Når hesten skal belønnes, kan man give den gulerødder.
- Små heste kalder man ponyer.
- Gå aldrig alene ind i boksen eller folden til en hest. Du skal følges med en voksen.
- Heste kan sove, mens de står op. På den måde kan de hurtigt flygte, hvis de føler sig truede af andre dyr.

Julies råd

Giv aldrig en fremmed hest foder. Når du skal fodre en hest, så stræk en flad hånd med alle fingre samlet frem. Ellers kan hesten komme til at bide dig i tommelfingeren.

Opgaver:

1. Prøv sammen at klappe stavelserne, mens alle i klassen siger ordene.

Snak sammen i klassen om, hvad de forskellige ord betyder.

Hop-pe

Hes-te-sko

Føl

Sa-del

Græs-mark

Ho-ved-tøj

Stig-bøj-le

Man-ke

Pan-de-lok

7. Kaninerne, der blev uvenner

Børnenes læseafsnit

Familien Olsen har fået to kaniner.
Men kaninerne slås.
Er de blevet uvenner?

Bed din lærer læse højt

En dejlig solskinsdag cykler Emil og Julie hen til familien Olsen, der netop har fået to dejlige kaniner. Familien har lavet et fint bur, der står i læ og skygge ude i haven, sådan som kaniner godt kan lide det. De har købt hø og kaninpiller, og børnene har plukket mælkebøtter til kaninerne. Men nu er de to kaniner begyndt at slås! De bider, sparker og knurrer ad hinanden, som om de slet ikke kan lide hinanden. "Julie, er kaninerne blevet uvenner?" spørger Emil.

Julie tager de to kaniner op - en ad gangen - og kigger nærmere på dem. Pludselig smiler hun og kigger på far Olsen. "Ved I godt, hvilket køn kaninerne har?" spørger hun. "Ja, det er en han og en hun. Det sagde de på gården, hvor vi købte dem," siger far Olsen. "Så har de altså taget fejl," siger Julie. "De to kaniner her er slet ikke uvenner. De er begge to hanner - og hankaniner skal ikke bo i samme bur! Hankaniner slås for at finde ud af, hvem der er stærkest. Det er nemlig den stærkeste han, der bestemmer. Jeg tror, I må bytte den ene kanin til en hun. Så vil der ikke være flere slåskampe. Men husk, at der så kan komme små kaninunger i stedet!" smiler Julie.

Hvad ved du mon om kaniner?

- Kaniner bliver typisk 5-6 år gamle.
- Kaniner får mellem 4 og 12 unger i et kuld.
- Der findes vilde kaniner i Danmark på øerne Samsø og Endelave. De bor i jordhuler, som de selv graver.
- Kaniner kan bedst lide at have det køligt. Et kaninbur må aldrig stå i direkte sol.
- Når man løfter en kanin, skal man holde i dens nakkeskind samtidig med, at man støtter under kaninen, og holder den ind til kroppen. Man må aldrig løfte en kanin i ørerne!

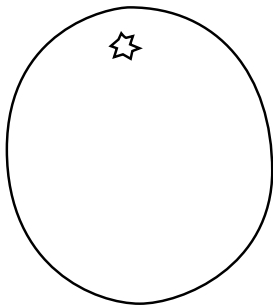
Julies råd

Giv også kaninen grove grøntsager, frugt og grene at gnave i. Det hjælper med at holde dens tænder sunde. Husk, at få dyrlægen til at tjekke kaninens tænder af og til, så de ikke bliver for lange.

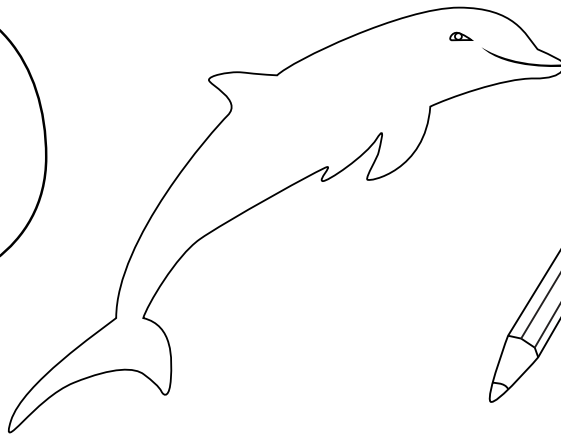

Opgaver:

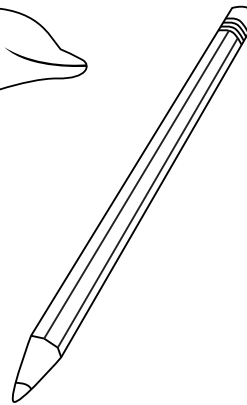
1. Farv de billeder, hvor ordet rimer på kanin.

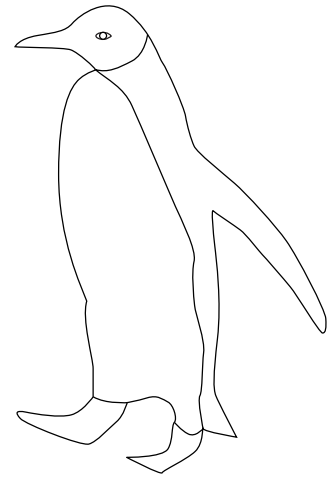
Appelsin

Delfin

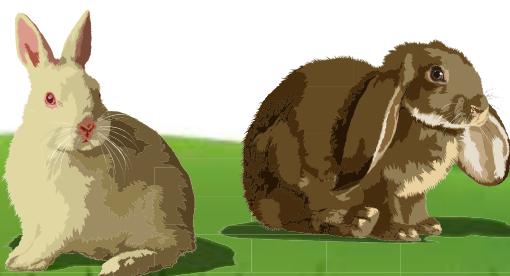

Blyant

Pingvin

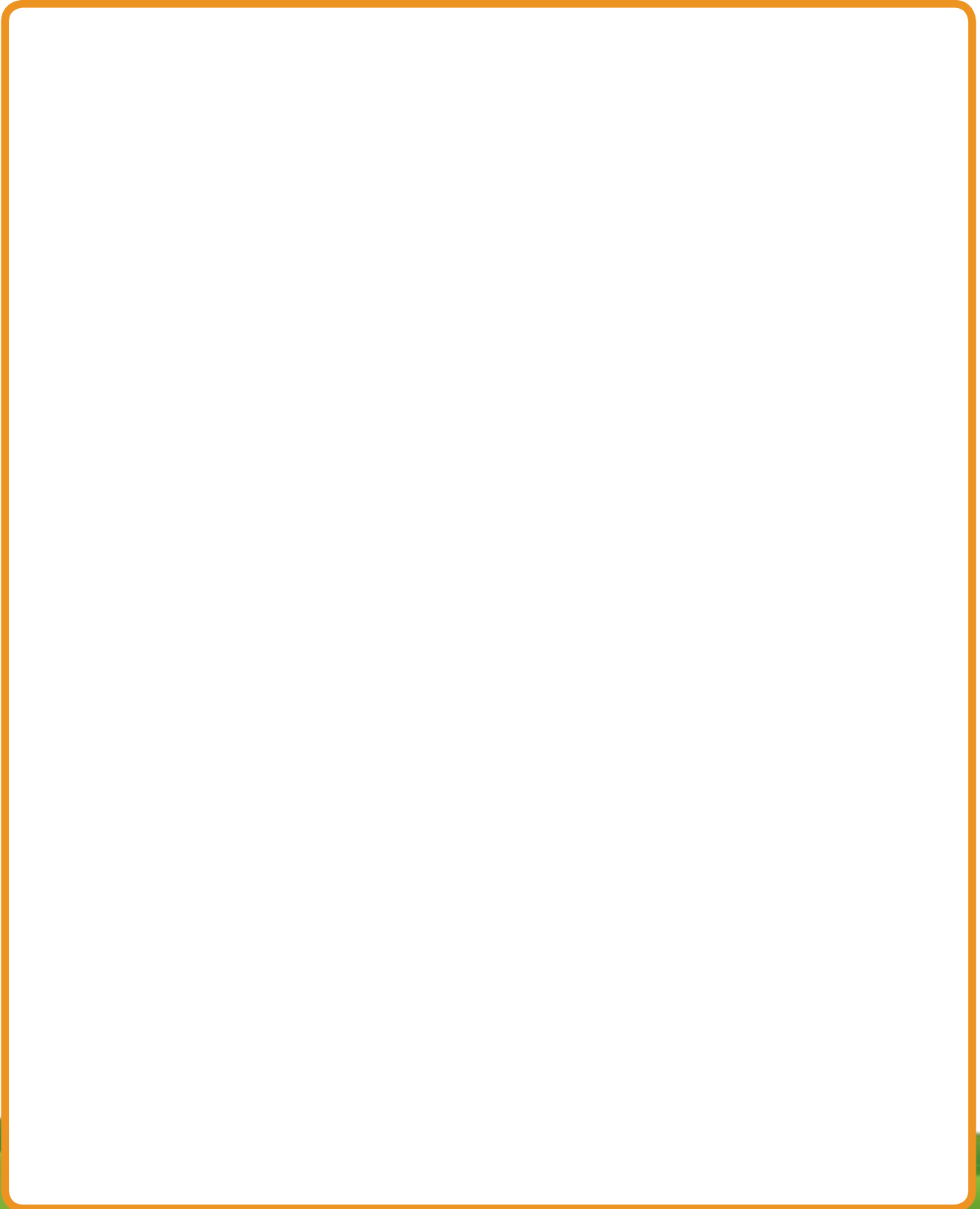
2. Tegn familien Olsens to kaniner i deres nye bur.

Tegn en bondegård.

Bondegårdsdyr

8. Frederik får et får

Børnenes læseafsnit

Frederiks far har får.

En dag får fåret lam.

Frederik kalder et af lammene for Bølle.

Bed din lærer læse højt

Frederiks far har får. En dag får ét af fårene to små lam. Frederik får lov til at finde på et navn til ét af lammene. Det skal hedde Bølle, synes Frederik. Frederiks far siger, at Frederik nu er stor nok til at hjælpe med at passe fårene og lammene.

Julie og Emil tager på besøg for at se de små lam, og Julie forklarer Frederik, hvordan han skal passe fårene. Får skal have mad hver dag – de spiser græs, korn, kraftfoder, hø og halm. De skal lukkes ud i folden om dagen, og der skal muges ud i stalden. Én gang om året skal fårene klippes. Når den bløde uld er klippet af, skal den redes ud (kortes), vaskes og spindes til garn – og så kan man strikke en trøje. Frederik vil gerne have en trøje af Bølles uld!

Hvad ved du mon om får?

- Et får kan blive ca. 12 år gammelt.
- Hun-fåret hedder et moderfår, han-fåret hedder en vædder, ungerne hedder lam.
- Når fåret føder lam, siger man, at det læmmer.
- Mennesker begyndte at holde får for mere end 10.000 år siden. Fårene gav dem både kød og mælk, og uld til tøj.
- Nogle får har horn, men det danske landfår har normalt ikke horn.
- Får er flokdyr. Det betyder, at de lever sammen i flokke. Når de lever sammen, kan de hjælpe hinanden med at holde øje med rovdyr.

Julies råd

Får, der bor på marken, skal kunne gå ind i et skur.
Så kan fårene lægge sig ned i tørvej, når det regner og blæser udenfor.

Opgaver:

1. Fårets uld.

Får kan være hvide, brune, grå, sorte eller brogede. Når de bliver klippet, har ulden disse farver. Men man kan farve ulden, så uld fås i alle farver.

- Har du tøj, som er lavet af uld? Det kan være striktrøjer, huer, vanter og sokker.
- Hvilke farver har dit tøj?

2. Tegn et får!

9. En glad gris

Børnenes læseafsnit

Nogle grise bor i hytter på marken.
Andre grise bor i båse i stalden.
Hvordan tror I, grisene helst vil bo?

Bed din lærer læse højt

Dyr skal også vaccineres ligesom børn og voksne. I dag skal Julie vaccinere grise på alle gårdene i Solby. Mens de kører rundt, taler Julie og Emil om, hvor mange forskellige gårde, der findes. På Hannes gård lever grisene økologisk.

”Økologisk” betyder, at grisene selv skal kunne gå ud af stalden, når de vil, og helst gå på græs hele sommeren. Økologiske dyr skal slagtes på et slagteri i nærheden af, hvor de bor, så de ikke behøver at komme ud på en lang og ubehagelig køretur. De skal fodres med økologisk foder. Når I spiser kød fra et økologisk dyr, er der ikke rester af gift i jeres mad. Hannes økologiske grise bor i grisehytter ude på en mark.

På Jens’ gård i den anden ende af Solby bor grisene helt anderledes. Jens har 1000 grise. De bor tæt sammen i en stald og kommer aldrig ud. Emil tænker på, om de økologiske grise mon er gladere end Jens’ grise, der altid er inde i stalden. Hvilke grise, tror I, er mest glade?

Hvad ved du mon om grise?

- Det er kun ungerne, der hedder grise. En han hedder en orne og en hun, der er gravid første gang, hedder en gytt. Når hunnen har fået unger, kalder man hende for en so. Hvis man vil tale om dem alle sammen, skal man sige svin.
- Når grise går udendørs, kan de godt lide at spise orme, rødder og blade. Om efteråret kan de også godt lide at spise æbler, der er faldet ned fra træerne.
- Grise der lever i en stald spiser bl.a. kraftfoder og byg.
- Halen på en gris laver en krølle af sig selv. Men grise, der går tæt sammen, bliver lettere sure og bider i hinandens haler. Så når du ser en gris med en fin krølle på halen, ved du, den har det godt.

Julies råd

Når I skal have svinekød derhjemme, er det bedst at købe økologisk kød eller kød fra fritgående grise. De har nemlig haft et godt liv.

Opgaver:

1. Hvordan kan man se, at en gris er glad?

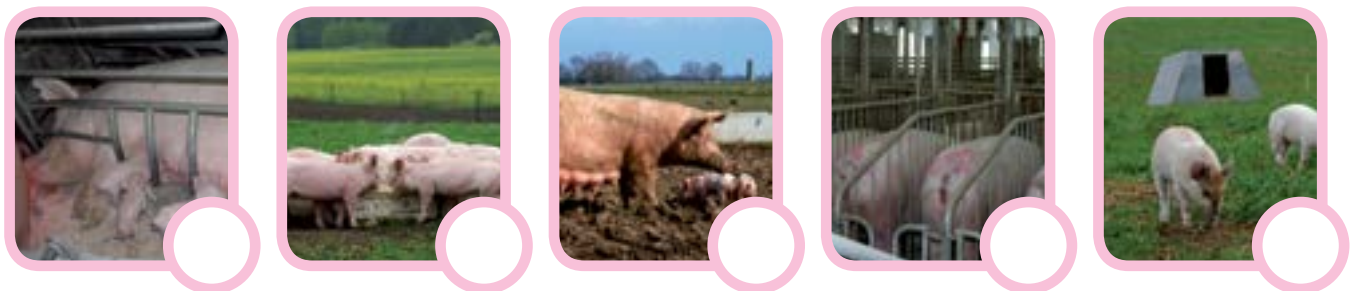
Tegn en glad gris.

2. Snak i klassen:

Grise er meget kloge dyr. Man mener, at grisens hjerne minder mest om menneskets. Mennesker har følelser. Har dyr også det?

3. Hvilke billeder passer ikke til den økologiske eller fritgående gris?

Sæt kryds.

10. Koen Karen får tvillinger

Børnenes læseafsnit

Koen Karen føder to kalve.
Emil tørrer kalvene med halm.
Hvad skal kalvene hedde?

Bed din lærer læse højt

Emil er god til at svare Julies telefon, når hun selv har for travlt. En dag ringer Hanne fra sin bondegård. "Emil, få fat i Julie! Jeg tror, min ko Karen skal have tvillinger!" råber hun. Når køer får to kalve på én gang, siger man, at de får tvillinger. Præcis ligesom når mennesker får to børn på én gang. Kender I nogen børn, som er tvillinger?

Da Julie og Emil kommer ud til Hanne, er Karen allerede i gang med at føde sine tvillinger! Når køer føder, siger man, at de kælder. Emil kan se to små ben, der stikker ud af Karens numse. Julie vil hjælpe Karen lidt, så hun trækker den første kalv ud. Snart ligger to fine tvillinge-kalve i halmen. Det er en han-kalv og en hun-kalv. Kalve er altid våde, når de lige er blevet født, så Julie viser Emil, hvordan han skal tørre de to nyfødte kalve med halm. Som tak for hjælpen får Emil lov til at give kalvene navne. Men han ved ikke rigtigt, hvad han skal kalde dem. Hvad synes du, de skal hedde?

Hvad ved du mon om køer?

- Ungerne hedder kalve. Hvis kalven er en hun, kalder man den en kvie-kalv, og hvis det er en han-kalv, kalder man den en tyre-kalv. Den voksne hun hedder en ko, og den voksne han hedder en tyr.
- En kalv vejer cirka 40 kilo ved fødslen. Allerede når den er et par timer gammel, kan den stå op og drikke mælk hos sin mor.
- En malkeko kan lave op til 45 liter mælk om dagen. En ko skal føde én kalv om året, for at kunne lave mælk.
- Koen har 4 maver og tygger drøv. Det betyder, at den kan spise maden to gange.
- En ko vejer 5-600 kilo. Det er næsten det samme som en hel 1. klasse med 25 børn!

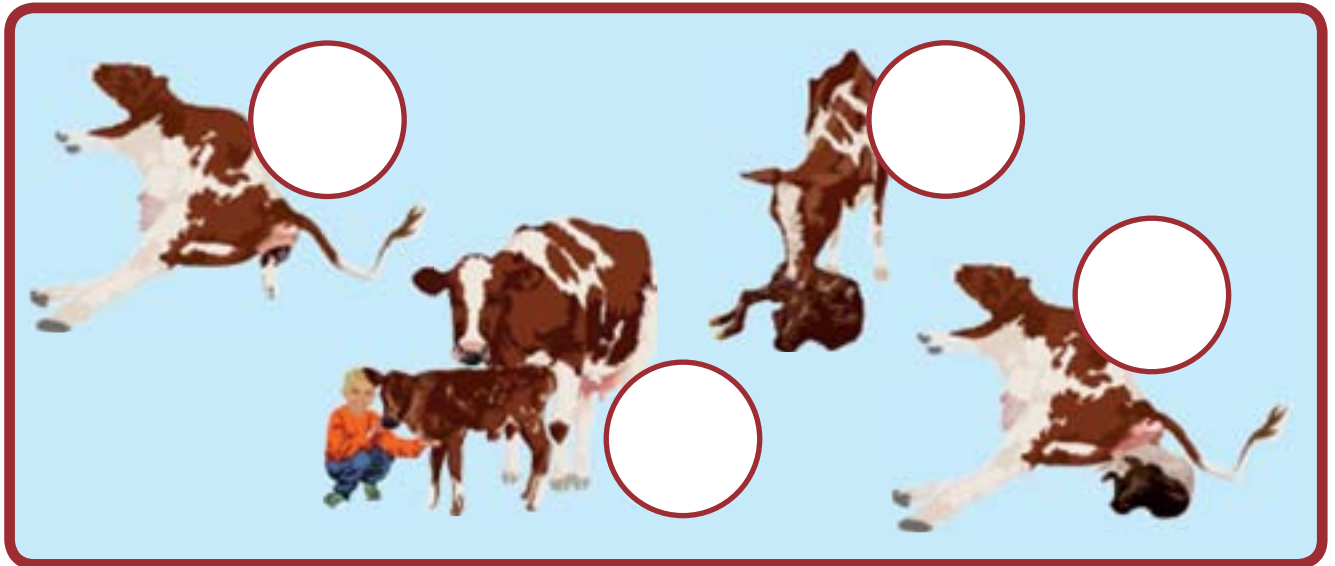
Julies råd

Når I køber mælk, så læs på kartonerne. Der står tit, hvis køerne har spist græs og har gået ude på marken. Så ved I, at køerne har det godt.

Opgaver:

1. Sæt billederne fra Karens fødsel i den rigtige rækkefølge.

2. Hvad skal Karens to kalve hedde?

3. Find 5 fejl på billedet.

11. Hvad giver dyrene os?

Børnenes læseafsnit

Emil skal bo på en gård i to dage.
Han hjælper med at passe dyrene,
og han lærer, hvad dyrene giver os.

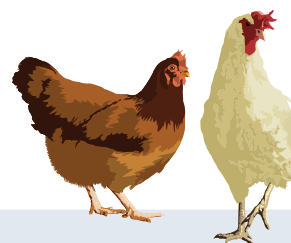
Bed din lærer læse højt

En dag bliver Emil inviteret på weekend hos Lasse, der bor på en bondegård i Solby. Hele weekenden får Emil lov til at hjælpe med dyrene. Han vasker køernes yver med en klud og sætter malkemaskinen fast. Malkemaskinen har fire små rør, der suger sig fast på koens patter, og så skal man bare vente på, at maskinen malker. Emil synes, det er skægt at se, hvordan koen nyder at blive malket. Den bliver malket to gange i døgnet. Det må være rart at slippe af med al den tunge mælk – hele 45 liter mælk laver koen hver dag!

Emil samler også de æg, hønsene har lagt. Hver høne lægger næsten hver dag et æg. Til sidst hjælper Emil til med at genne fårene ind i stalden, så fåreklipperen kan klippe dem. De bliver lukket ind i en lille indhegning, så fåreklipperen kan klippe en ad gangen. Han tager fat i fårets hoved og hale og vipper fåret blidt bagover, så det sidder på bagpartiet med de fire ben strittende lige frem i luften. Når fåreklipperen er færdig ligger al ulden i ét stykke.

Emil har aldrig tænkt på, hvor mange forskellige ting dyrene giver os.

Ved du mon, hvilke ting vi får fra dyrene?

Fra køer får vi:

- Mælk, som vi også bruger til f.eks. fløde, ost og yoghurt.
- Kød, som vi f.eks. bruger til bøffer, steg og hakket oksekød, som man f.eks. laver lasagne og burgere af.
- Fedt, som f.eks. bliver brugt til at lave sæbe af.
- Katte- og hundefoder af koens mave
- Sko, jakker, tasker og møbler som f.eks. lædersofaer af koens hud
- Hår til pensler fra koens hale.
- Gødning til markerne fra koens tis og afføring, som man også kalder kokasser.

Julies råd

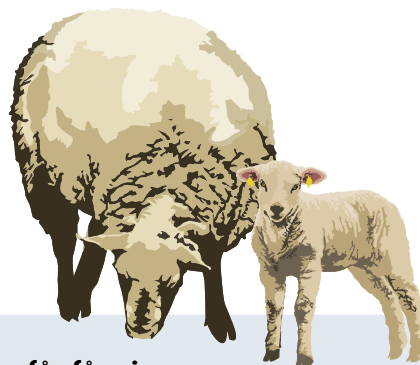
Læs på pakkerne, når du køber æg. Så ved du, om æggene kommer fra høns, der har gået på strøelse og fået lov til at gå ud og ind.

Opgaver:

1. Snak sammen i klassen:

I supermarkederne kan man købe fire forskellige slags æg. På pakken står der enten buræg, skrabeæg, frilandsæg eller økologiske æg. Hvad er forskellen på de forskellige æg?

Fra grise får vi:

- Kød, der bruges til f.eks. frikadeller, skinke og flæskesteg.
- Indmad, der også kan bruges: F.eks. leveren til leverpostej og stegt lever. Lungerne og maven til katte- og hundemad. Tarmene renses og bruges som pølseskind til grillpølser og medisterpølser.
- Huden bruges til f.eks. flæske-svær, sko, jakker, tasker og punge. Faktisk er vingummi også lavet af grisens hud. Vingummi er nemlig lavet af gelatine, som laves af grisens hud.
- Hår fra grisen, der bruges til børster eller pensler. Selv om grise ser nøgne ud, har de faktisk lange, stive hår over hele kroppen, som kaldes børster.
- Gylle, der kan bruges på markerne. Når grisens afføring og tis samles sammen, bliver det flydende, og så kalder man det for gylle. Gylle spredes ud på landmandens marker som gødning. Gylle hjælper planterne på marken til at vokse.

Fra får får vi:

- Kød, f.eks. lammesteg, lammepølse eller hakket lammekød.
- Indmad. Leveren bruges f.eks. til lammepostej, nyrerne kan steges, og selv hjertet kan bruges til f.eks. gryderet.
- Mælk, som bliver til ost, yoghurt og is.
- Uld, som bliver strikket til sokker, vanter og sweatere.
- Skindet, som bruges i lænestole og barnevogne. Skind kan også klippes ud som stof og sys til pelse, vanter og pelskrammedyr.

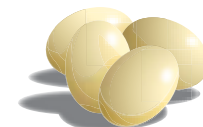
Fra høns får vi:

- Æg, som vi f.eks. koger eller steger til spejlæg. Vi bruger æg i madlavning til f.eks. æggekage, frikadeller og i kagedej.
- Kød, som f.eks. kyllingebryst, lår eller en hel stegt kylling.
- Fjer og dun, som bruges som fyld i puder, dyner.

2. Kan du huske, hvad der kommer fra de forskellige dyr?

Tegn streger fra dyrene til de rigtige ting.

Naturens dyr

12. Hvem har været på besøg?

Børnenes læseafsnit

Emil finder små fodspor i haven.
Hvem har mon været på besøg?
Emil går på opdagelse!

Bed din lærer læse højt

En morgen opdager Emil og Julie en masse små fodspor i køkkenhaven. Der er også nogen, der har spist af jordbærrene! Hvem har været på besøg? Julie giver Emil en lille bog med billeder af de fugle og dyr, der plejer at bo i haven, og Emil går på opdagelse. Han tager en tegneblok med, og tegner de spor, han ser. Han samler også nøddeskaller og kogler sammen for at undersøge, hvilke dyr der har spist af dem.

Emil kigger i sin bog og finder ud af, at det er egnerspor. Ved siden af sporet finder han nøddeskaller og rester af kogler. Emil sammenligner med et billede i sin bog – nej, det er ikke egnernet, der har spist denne kogle, det er en mus! Musen er nemlig meget grundig, og har gnavet alle de små kogleskæl af helt ind til koglens stamme.

Den næste kogle, han finder, ser anderledes ud. Her er det helt sikkert egnernet, der har spist frokost. Koglen er helt flosset og forrevet, for egnernet river og gnaver i koglen, for at få fat i de små frø, der sidder under kogleskællene. Nu har Emil samlet beviser på, at Julies have i hvert fald får besøg af både egn og mus!

Hvad ved du mon om dyrene i haven?

- I haven kan man få besøg af mange forskellige dyr. Hvis man ikke har en have, kan man også være heldig at se de fleste af dem i grønne baggårde eller i skoven.
- Mange af naturens dyr samler vinterforråd i løbet af sommeren. Mus og egn samler f.eks. nødder, agern og kogler, som de graver ned eller gemmer i revner. Når det bliver koldt, snuser de sig frem til deres gemmesteder, og så har de mad til vinteren.

Hvis man har tidligt blomstrende bærbuske eller frugttræer i haven, som f.eks. stikkelsbærbuske eller mirabelletræer, tiltrækker de en masse spændende insekter som mariehøner, honning- og humlebier eller snyltehvepse.

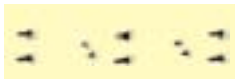
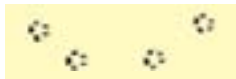
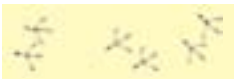
Julies råd

Byg et fuglehus i jeres have eller gård. Så kan I være heldige, at der kommer fugle på besøg, og måske bygger de rede i fuglehuset.

Opgaver:

1. Hvilke spor hører til hvilket dyr? Sæt streg til det rigtige dyr.

2. Hvilke dyr kan man få besøg af i haven?

Sæt kryds ved dine svar.

Egern

Sommerfugl

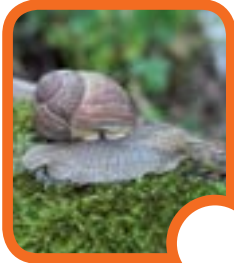
Mus

Ko

Svane

Snegl

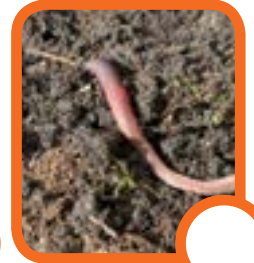
Solsort

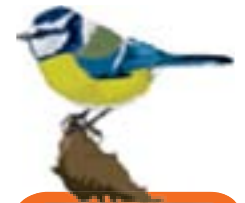
Fisk

Ræv

Regnorm

13. Kom frit frem ræv og rådyr!

Børnenes læseafsnit

Emil vil finde ræven og rådyret.
De bor i skoven.
De har begge rød pels.

Bed din lærer læse højt

Emil har aldrig set en rigtig ræv eller et rigtigt rådyr, så i dag håber han, det lykkes. Julie og Emil tager i skoven, hvor de møder skovfogeden Bo. En skovfoged er en person, der passer skoven. Han fælder og planter træer og passer på, at der ikke er for mange eller for få dyr. Bo har lovet at hjælpe Emil med at finde rådyret og ræven. "Hold øje med en rød pels," siger Bo, "for både ræven og rådyret har nemlig rød pels her om sommeren. Om vinteren bliver rådyrets pels grå."

I en lille lysning får Emil øje på sit første rådyr nogensinde! Det har rigtigt nok rød pels. Bagenden er hvid, og så har det et flot gevir. "Det er fordi, det er en han," siger Bo. Nu mangler Emil bare at finde ræven! Bo siger, at man kan genkende rævens fodspor fra hundens, ved at man kan tegne en streg på tværs mellem rævens to øverste og to mellemste trædepuder. Prøv selv på rævens spor på næste side.

Pludselig ser Emil en rævemor med sine unger på stien foran dem! "Stå helt stille", hvisker Bo, og ingen rører sig. Også rævene står helt stille og kigger vagtsomt på Emil, Julie og Bo. "Atjuu!", nyser Emil pludselig og puf - så er rævemor og ungerne væk! Men Emil er glad. Nu har han set både et rådyr og en ræv for første gang.

Hvad ved du mon om rådyret?

- Hannen hedder en buk, hunnen en rå, og ungerne hedder rålam.
- Bukkens gevir knækker af hver vinter, og så vokser der et fint nyt frem. Hvert år bliver gevirret lidt større.
- Rådyr spiser skud af træer, og om sommeren elsker de friske blade. Om vinteren graver de i jorden og finder f.eks. anemonerødder.
- Rådyret er ikke så glad for ræven. Ræven kan nemlig godt finde på at spise rålam!

Julies råd

Rør aldrig ved dyrebørn, som du finder i naturen. Selvom du ikke kan få øje på moderen, ved hun lige, hvor hun har gemt sit barn, og vender tilbage til det, når der ikke er nogen i nærheden.

Opgaver:

1. Hvilke ord begynder med samme bogstav som "rådyr"?

Sæt et kryds ved de rigtige svar.

Rytter

Gummistøvler

Rose

Traktor

2. Hvilke billeder passer ikke sammen med ræven?

Sæt et kryds ved de forkerte billeder.

Rævehule

Mus

Humlebi

Løbehjul

Hvad ved du mon om ræven?

- Ræve er i familie med hunde og lever både i naturen og i byen.
- Ræven spiser mest kød som f.eks. mus, fugle og rålam. Men den kan også lide æg, frugt og endda affald. Husk, at du ikke må fodre ræven!
- Ræven finder en tom hule eller graver selv en, som kaldes en rævegrav. Her bor den.
- Ræven er et natdyr, så den er vågen om natten. Du kan alligevel godt se den om dagen, så skal du bare stå tidligt op.

14. En ven - et lille eger

Børnenes læseafsnit

Der bor et lille eger i Julies have.
Emil vil gerne se egeret.
Han lægger nødder til egeret.

Bed din lærer læse højt

Julie har en lille ven. Det er et eger, der har boet i Julies have i flere år. Julie kalder egeret Bob. Bob elsker Julies have, fordi eger spiser nødder og kogler, og i Julies have er der både et træ med hasselnødder og et grantræ med kogler. Men nødderne er desværre ikke modne endnu, så Emil har ikke set så meget til Bob.

Julie foreslår Emil, at han kan lægge lidt nødder ud på terrassen og vente på Bob. Det gør han. Allerede næste dag dukker Bob op. Bob er vant til mennesker, så Emil får lov til at sidde helt tæt på og kigge, mens Bob spiser nødderne. Emil ser, at Bob åbner en nød ved at gnave et lille hul i skallen og så flække den i to. Hvordan åbner du nødder?

Hvad ved du mon om eger?

- Eger kan bedst lide at være oppe i træerne. Det kan løbe lodret op og ned ad stammen og springe mellem grenene.
- Eger bygger en kugleformet rede af mos og græs i trætoppene, men det bryder sig ikke om at bo i et hul i træet, som mange tror. Eger vil nemlig helst have to udgange i sin bolig.
- Egeret bruger sin store hale som faldskærm og styrepind, når det springer i træerne.
- Eger kan blive 7 år gamle.
- Eger spiser mest grankogler men også nødder, knopper fra træer, svampe, frugter og bær. Eger spiser også små dyr som larver og stjæler æg fra fuglereder. Man kalder derfor eger for rovdyr.

Julies råd

Læg nødder ud i jeres have eller gård, hvis I vil have besøg af egern.

Opgaver:

1. Hvor mange egern ser du i træet?

Farv det rigtige tal.

4
3
9

2. Kan du skrive ordene?

Prøv selv at skrive ordene på stregerne nedenunder.

Skov

_____

Træ

_____

Egern

_____

Nød

_____

Kogle

_____

15. Dyrene i byerne

Børnenes læseafsnit

Sommerferien er slut.
Emil skal hjem til byen.
Men hvor kan han møde dyr i byen?

Bed din lærer læse højt

Sommerferien er slut, og Emil skal sige farvel til Julie og alle sine nye venner i Solby – ikke mindst hunden Simba, katten Kitte og hendes killinger, marsvinet Musse, hesten Lotte, fåret Bølle og koen Karen. Emil er bange for, at han kommer til at savne dem allesammen. Og hvad nu, når han kommer hjem til den store by, hvor han bor – kan man overhovedet møde dyrene inde i byen? Julie giver Emil et stort kram og lover, at hun snart kommer til byen og besøger ham. Så vil hun vise ham alle de mange steder, man kan møde dyrene i byen.

Der er f.eks. parkerne, hvor man kan se fugle og egern. Og i zoologisk have er der ikke kun vilde dyr som løver og krokodiller – de fleste zoologiske haver har både heste, køer, geder, grise, kaniner og marsvin. Der findes også spændende museer som f.eks. Zoologisk Museum i København, hvor man bl.a. kan se et skelet fra en rigtig hval eller udstoppede, uddøde dyr som mammutten. På Nordsømuseum i Hirtshals, kan man se sæler, klumpfisk og mange andre dyr, der bor i Nordsøen – og man kan også røre ved nogle af dem. Nu er Emil ikke så trist mere, og han glæder sig faktisk til at komme hjem og møde dyrene i byen!

Hvad ved du mon om dyrene i byerne?

- Flere og flere af naturens dyr flytter til byerne for at finde mad i vores haver og affaldsspande. I dag kan man se grævlinger, flagermus, ræve, pindsvin, egern og endda rådyr i byerne.
- Du kan besøge dyrene i en zoologisk have næsten hver eneste dag året rundt.
- Randers Regnskov er lavet fuldstændig som en rigtig regnskov med vandfald, tropeplanter, aber, der springer frit rundt, og fantastiske sommerfugle, som sværmer frit omkring. Man kan også besøge slangetemplet, hvor der bl.a. bor en pythonslange!

Julies råd

Husk, man må aldrig fodre dyrene i zoologisk have og andre dyreparker. De kan blive syge af forkert mad.

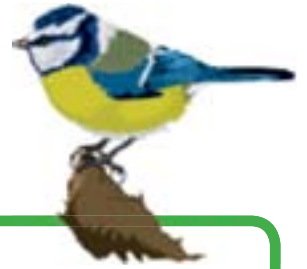

Opgaver:

1. Find billeder i blade og aviser af de dyr, I nu har læst om. Sæt dem flot op på placher.

Fortæl de andre i klassen, hvad I har lært om dyrene.

2. Tegn et dyr fra en zoologisk have.

Her kan du også komme tæt på dyrene i byen:

Region Nordjylland

- Nordsømuseum i Hirtshals
- Nordsø Akvariet i Thisted
- Vildtfarm Nord i Nibe
- Aalborg Zoo i Aalborg
- Jyllandsakvariet i Thyborøn
- Jesperhus Junglezoo i Nykøbing Mors
- Ørnereservatet i Bindslev

Region Midtjylland

- Randers Regnskov i Randers
- Kattegatcentret i Grenå
- Skandinavisk Dyrepark Djursland i Kolind
- Munkholm Zoo i Balle
- AQUA Ferskvands Akvarium og Dyrepark i Silkeborg
- Christianshede Zoo i Bording
- Jyllands Park Zoo i Videbæk
- Ree Park - Ebeltoft Safari i Ebeltoft

Region Syddanmark

- Blåvand Zoo i Blåvand
- Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg
- Løveparken Givskud Zoo i Give
- Safari Zoo Park i Lintrup
- Vadehavscentret i Ribe
- Odense Zoo i Odense
- Fjord & Bælt i Kerteminde
- Terrariet i Vissenbjerg
- Frydenlund Fuglepark i Tommerup
- Den Fynske Landsby ved Odense
- Hjerl Hede i Vinderup

Region Hovedstaden

- Øresundsakvariet i Helsingør
- Den Blå Planet på Amager
- Frilandsmuseet i Kgs. Lyngby
- Nordsjællands Tropefuglepark og Zoo i Græsted
- Zoologisk Have København på Frederiksberg

Region Sjælland

- Odsherreds Zoo ved Asnæs
- Sommerfugleland i Næstved
- Knuthenborg Safaripark ved Maribo
- Krokodille Zoo i Eskilstrup
- Zoo Park i Næstved

Region Bornholm

- Bornholms Sommerfuglepark og Tropeland i Nexø

VisitDenmark, 25. maj 2013

Spil med Simba

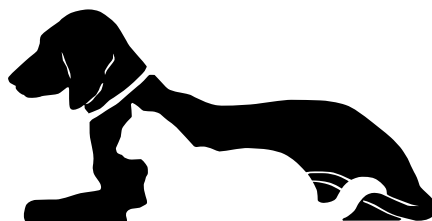
Prøv de sjove spil på www.dyrefondet.dk, hvor du kan lære mere om, hvordan man er god ved dyrene, og se hvordan hunden Simba reagerer, når du leger med den. Du kan også se små film med hvert af dyrene fra bogen.

Hvis du vil vide mere om dyreværnsorganisationen Dyrefondet, som har givet dig denne bog, er du meget velkommen til at klikke ind på www.dyrefondet.dk.

Her kan du læse mere om dyr.

Her kan du også se vores mange pjecer om pasning af dyr.

DYREFONDET
arbejder for dyrs velfærd

Ericaparken 23 • 2820 Gentofte
Tlf. 39 56 30 00 • www.dyrefondet.dk